

Češi na světových výstavách. Diplomní práce
Kristýna Ulmanová
Posudek

Jako téma práce si autorka vybrala aktuální záležitost (vždyť je to jen pár dnů, co se se vši pompézností otevíraly brány letošní světové výstavy v Šanghaji), přistoupila k ní ovšem z takového úhlu, který v české historiografii nebyl zatím zkoumán.

Zpracovala téma účasti českých cestovatelů na světových výstavách v druhé polovině devatenáctého století. Práci rozdělila v souvislosti s vymezenou typologií „cestovatele“ na dvě rozsáhlé vnitřně ústrojně a přehledně členěné kapitoly: Totiž Cestovatel-turista a Cestovatel – vzdělanec. Cestovatelům politikům ještě patřila teprve budoucnost... Práci nechybí Závěr, Seznam pramenů a literatury a cenné a zajímavé přílohy.

Ve vlastním textu se Kristýna Ulmanová opírá o rozsáhlou a různorodou pramennou základnu, o archivní materiál, tisk, zejména denní tisk, ego-dokumenty i zásadní literaturu (včetně francouzské), přičemž využívá i dobové cestovní příručky a další podobný typ literatury, která dnes cenným způsobem přispívá k poznání mentalit.

Autorka vymezila typologii „svých“ návštěvníků světových výstav v druhé polovině 19. století, uvádí důvody, proč se Češi na světové výstavy vůbec vypravovali, rekapituluje i očekávání těch, kteří jeli a tam, kde je to možné i shrnuje, jak tato očekávání byla realitou uspokojena. V další části práce autorka zachycuje i vznikající fenomén – totiž hromadné zájezdy na tyto výstavy, tady se věnuje především Jednotě pro povzbuzení průmyslu v Čechách, později Klubu českých turistů. Návštěva výstavy byla totiž chápána v širším kontextu poučení, cesta byla např. organizována tak, aby se nejelo tam a zpět stejnou trasou, aby cestovatel poznal co nejvíc – nejen samotnou výstavu, ale aby mohl během cesty vystoupit, prohlédnout si významná města po trase atd.

Na základě dostupných materiálů Ulmanová nabídla také přehledným způsobem sociální strukturu těch, kteří vyjeli do světa, ačkoli mnohdy neznali jazyk (francouzština, angličtina) a byli „vyzbrojeni“ jen výše zmíněnými cestovními příručkami. Autorka se zabývala také všednodenními starostmi takových návštěvníků výstav, tedy finančním zajištěním, tím, jak si zajišťovali ubytování a stravování... a následně cennou reflexí těchto zkušeností pro domácí publikum (včetně např. fenoménu reklamy). Zaznamenala také, jak si čeští účastníci výstav všimli, jak Čechy v cizině vnímají... U té reflexe nesklouzla jen po povrchu, nespokojila se s atraktivitou některých vzpomínek, ale soustředila se na cennou profesní reflexi, tzn. jak v jednotlivých případech účastníci výstav seznamovali domácí publikum s tím, co viděli. Přednášet či jinak zveřejnit výsledky svých zkušeností byli totiž povinni zvláště ti, kteří jeli na základě sbírek či veřejných podpor. Autorka ovšem ukazuje, jak podobné případy – zvláště u londýnské a pařížské výstavy - dopadly. Ocenila jsem, že autorka, tam, kde mohla, připomněla i „styčné“ důstojníky pro české cestovatele v místech výstav, připomíná tak např. Adolfa V. Straku, odsouzeného revolucionáře z roku 1848/1849, který mnohým na londýnské výstavě pomohl.

Autorka seznámila výčetem obecně s mnoha účastníky světových výstav (u profesní skupiny se zdržela nejdéle u řemeslnictva a učitelstva), podrobněji pak na základě dostupných materiálů popsala účast těch nejvýznamnějších jednotlivců – např. Antonína Friče, Vojty Náprstka, Františka Křížika a Renáty Tyršové, představila ale i dosud vlastně neznámého Quida Šimka z Litomyšle díky jeho dosud nepublikovaným vzpomínkám.

Autorka svou práci zpracovala velmi pečlivě, dobře ji vystavěla, píše svižným jazykem, dobře stylizovala a vhodně (a přiměřeně) využila i citáty z dobových materiálů. Snad jen v názvu, resp. podtitulu práce mohla přesněji vymezit časové ohraničení práce či u

druhého a dalšího vydání práce tuto skutečnost uvést. Už nikoli pro tuto, ale pro další autorčiny práce připomínám, že poznámky jsou věty, začínají tedy velkým písmenem a končí tečkou (právě ty tečky leckde chybí). Má poznámka, že je potřeba v ojedinělých případech sjednotit psaní geografických názvů (s. 62 Stuttgart a dobově podmíněné užití Štuttgart) není výtkou, ale spíše svědectvím, že jsem práci četla opravdu pečlivě a se zaujetím... A v podvědomí s tím, kde a kdy by mohly být její výsledky publikovány. (Což, jak jsem zjistila, se už dílem stalo, nemýlím-li se, ve Slovanském přehledu).

Rozhodování v tomto případě o výsledku práce Kristýny Ulmanové bych mohla mít ulehčeno, protože tato práce byla na letošní celostátní studentské soutěži Historie oceněna jako nejlepší. Tuto skutečnost připomínám, i když jsem jí při svém hodnocení nebyla ovlivněna. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě, a **to s hodnocením výborně**.

V Praze 9. května 2010

PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.